

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס

ידע יהודי בידיים נוצריות: תנ"ך, קבלה, ופולמוס

ד"ר יוסי ישראלי | היסטוריה של עם ישראל ויהדות זמננו

מס הקורס 11390-01 | Course name in English
Hebraic Knowledge in Christian Hands: The Hebrew Bible, Traditions and Polemics

הרצאה	סוג הקורס:
2	היקף נ"ז:
תשפ"ז	שנת לימודים:
ב'	סמסטר:
ג', 14-16	יום ושעה:
_____	שעת קבלה:
yosi.ysraeli@biu.ac.il	מייל מרצה:
_____	קישור לאתר למדה:

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

לאורך ימי-הביניים וראשית העת-החדשה השפה העברית וידע יהודי שימשו מלומדים נוצרים למגוון מטרות: לימוד כתבי הקודש, ביקורת התרגום של הביבליה (התנ"ך) הלטינית, פולמוס בין-דתי, מיסיון, לימוד היסטוריה, מיסטיקה ועוד. בקורס זה נביר את התפקידים המרכזיים שמילא הידע היהודי בעולם הנוצרי, ונתוודע לשינויים שחלו במעמדו לאורך ימי הביניים, עד להקמתן של עשרות פקולטות ללימודי עברית במאה השש-עשרה. נלמד על הסיבות השונות שעודדו (ודיכאו) את "לימודי היהדות" בקרב נוצרים, ועל תרומתם המכרעת של מומרים ויהודים לתופעה זו.

מטרות/תוצרי הלמידה (להרחבה)

התלמידים יכירו את מעמדה המיוחד (והאמביוולנטי) של השפה העברית בעולם הנוצרי לאור ההיסטוריה המשותפת של שתי הדתות. הם יבינו את ההקשרים השונים שהביאו נוצרים ללימוד ולהשתמש בידע יהודי, ואת מערכת היחסים הבין-דתית שאפשרה זאת.

ידע

1. הלומדים יכירו את השימושים השונים שעשו נוצרים בידע יהודי.
2. הלומדים יסבירו את הנסיבות ההיסטוריות שבהן התפתחו לימודי יהדות ממוסדים באירופה הנוצרית.
3. הלומדים יתארו את מערכת היחסים המורכבת של העולם הנוצרי עם מקורותיו היהודיים.
4. הלומדים יגדירו את הגורמים המבניים והאידיאולוגיים שהמריצו ודיכאו את לימוד העברית בקרב נוצרים.

מיומנויות

1. הלומדים ינתחו את השימושים השונים שעשו נוצרים בידע יהודי.
2. הלומדים יעריכו את התפקיד שהיה לידע יהודי בהבניית מושגי יסוד בעולם הנוצרי.

תכנון מהלך השיעורים (כולל למידה פעילה): (להרחבה)

ניתן לתכנן תהליך למידה פעיל לכל הקורס או לפרט עבור כל שיעור פעילות של למידה פעילה בטבלה הבאה:

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה/ צפיה נדרשת
1	בהתחלות משותפות – המקורות היהודים של הנצרות.	
2	העבר שהושכח: "איננו רוצים דבר במשותף עם היהודים הנתעבים".	קליינברג
3-5	הנזיר ששינה את ההיסטוריה של התנ"ך: הירונימוס, תרגום "הוולגטה" והוויכוח על מעמד כתבי הקודש בעברית.	Rebenich Bogaert
6-7	הפשט היהודי במנזר ובפקולטה לתאולוגיה: מעמדה של "האמת העברית" בימי-הביניים.	קמין Copeland Klepper

Smalley		
מרחביה	מה מסתירים היהודים התלמוד: רדיפה ומיסיון	8-9
ארבל קאסוטו	"אל המקורות!": העברית והלימודים הקלאסיים של ההומניזם.	10
דן	אַבְרָקוֹדָבְרָא: עברית ומאגיה ברנסנס.	11
	Sola scriptura: העברית בשירות הרפורמציה.	12
Burnett	של מי השפה? הפקולטות ללימודי עברית והפקעת השפה מהיהודים.	13-14

(בקורס שנתי, יש להוסיף את המפגשים הנוספים)
*ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה

ציון סופי

- 15% מבדק קריאה א.
- 15% מבדק קריאה ב.
- 70% מבחן מסכם.

דרישות הקורס

שני מבדקי קריאה קצרים (חמש שאלות ברירה) על טקסטים שיוגדרו שבוע מראש.
מבחן מסכם.
נוכחות מלאה (85%).

דרישות קדם

אין

ביבליוגרפיה

ארבל, בנימין. **הרנסנס האיטלקי: צמיחתה של תרבות חילונית**, תל אביב, תש"ס, פרקים א-ג.

דן, יוסף. 'תורת הקבלה של יוהנס רויכלין ומשמעותה ההיסטורית', **מחקרי ירושלים במחשבת ישראל**, יד (1998): 455-85.

מרחביה, חן אלימלך. **התלמוד בראי הנצרות: היחס לספרות ישראל שלאחר המקרא בעולם הנוצרי בימי הביניים** [1248-1500], ירושלים תש"ל, עמ'. 227-248.

קאסוטו, משה דוד. **היהודים בפירינצי בתקופת הרניסאנס**, תרגם מנחם הרטום, ירושלים תשכ"ז, עמ' 214-254 ('היהודים בחוג ההומאניסטים והלימודים היהודיים של המשכילים בני פירינצי').

קליינברג, אביעד. **הנצרות מראשיתה ועד הרפורמציה**, תל אביב 1995, עמ' 5-20.

קמין, שרה. **בין יהודים לנוצרים בפרשנות המקרא**, ירושלים תשס"ט, עמ' 22-41.

Bogaert, Pierre-Maurice. 'The Latin Bible', in *The New Cambridge History of the Bible*, edited by James Carleton Paget and Joachim Schaper (Cambridge: Cambridge University Press, 2013), pp. 505–526.

Burnett, Stephen G. *Christian Hebraism in the Reformation Era (1500-1660): Authors, Books, and the Transmission of Jewish Learning*, Leiden-Boston, 2012, pp. 1-11.

Cameron, Euan. 'Philology and Its Discontents,' in *The New Cambridge History of the Bible*, vol. 3, *From 1450 to 1750*, edited by Euan Cameron (Cambridge: Cambridge University Press, 2016), pp. 13–37.

Copeland Klepper, Deeana. *The Insight of Unbelievers: Nicholas of Lyra and the Christian Reading of Jewish Text in the Later Middle Ages* (Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2007), pp. 13-31.

Rebenich, Stefan. *Jerome. The Early Church Fathers*, (London: Routledge, 2002), pp. 1-25.

Smalley, Beryl. *The Study of the Bible in the Middle Ages*. 3rd. edn., Oxford 1983, pp. 329-356.